

**A KEDVEZMÉNYEZETT ÁTALAKULÁS, A KEDVEZMÉNYEZETT
RÉSZESEDÉSCSERE ÉS A KEDVEZMÉNYEZETT
ESZKÖZÁTRUHÁZÁS**

TANULMÁNY

2010

Készítette: dr. Csörgei Zsuzsa

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK _____	2
1. BEVEZETÉS _____	3
2. NEMZETKÖZI SZABÁLYOZÁS (Az Európai Unió) _____	5
2.2. Közvetlen adóztatás – EU Direktívák _____	5
2.2.1. Társasági adó és osztalékadó _____	8
2.2.1.1. A 90/435/EGK irányelv (anya- és leányvállalati irányelv) _____	8
2.2.1.2. A 90/434 EGK Irányelv (egyesülési irányelv) _____	10
2.2.1.2.1. Az átalakulás (egyesülés, szétválás) _____	12
2.2.1.2.2. Az eszközátruházás _____	15
2.2.1.2.3. A részesedéscsere _____	17
2.2.1.3. Jogesetek _____	18
2.2.1.3.1. Leur-Bloem ügy _____	18
2.2.1.3.2. A.T v. Finanzamt ügy _____	20
2.2.1.3.3. Hans Markus Kofoed ügy _____	22
3. HAZAI SZABÁLYOZÁS _____	25
3.1. A Kedvezményezett átalakulás _____	25
3.1.1. Az átalakulás folyamata _____	26
3.1.2. A kedvezményezett átalakulás _____	27
3.1.3. Illetékjog az átalakulásban _____	34
3.2. A kedvezményezett eszközátruházás _____	35
3.2.1. Illeték az eszközátruházásban _____	38
3.3. A kedvezményezett részesedéscsere _____	39
4. ZÁRSZÓ _____	43
5. IRODALOMJEGYZÉK _____	44

1. BEVEZETÉS

Tanulmányomban a kedvezményezett átalakulás, a kedvezményezett eszközátruházás, valamint a kedvezményezett részesedéscsere joganyagának kialakulását, a szabályozás hátterét, annak céljait és gyakorlati jelentőségét kívánom bemutatni.

A Tanács 90/434/EGK irányelve a különböző tagállamok társaságait érintő egyesületekre, szétválásokra, eszközátruházásokra és részesedéscserékre alkalmazandó közös adózási rendszerről, valamint a különböző tagállamok társaságainak egyesülésére, szétválására, eszközátruházására és részesedéscseréjére alkalmazandó adóztatás közös rendszeréről szóló 90/434/EGK irányelv módosításáról szóló 2005/19/EK számú Tanács irányelve (a továbbiakban együtt: Irányelv) az alapja a dolgozatom témájának.

A joganyag, úgy gondolom sokak számára még nem teljesen ismert, de előre láthatóan egyre többen fogják alkalmazni a mindennapokban.

Az irányelv megalkotásának célja, hogy megszüntesse a belső piac működésének akadályait, mint például a kettős adóztatást, további célkitűzése az üzleti vállalkozások átszervezéséből származó jövedelem, nyereség és tőkenyereség halasztott adóztatása, valamint a tagállamok adóztatási jogának megőrzése.

Magyarország az Európai Unióhoz történő csatlakozása¹ által az egységes piac részese lett. A közösségi vívmányok (Acquis Communautaire) átvétele, valamint az ehhez szükséges hazai jogszabályi környezet kialakítása, ennek folytán elkerülhetlenné vált.

---

¹ Magyarország 2004. május 1-én lett az Európai Unió tagja

Az unió számára az egyik legnehezebb feladat a tagországok adórendszereinek harmonizálása. Érthető módon, ebben a tárgykörben minden uniós tagország igyekszik az önállóságát megőrizni. Ennek megfelelően valamennyi tagországnak önálló adórendszere van mindmáig. A tagállamok között létrejött kettős adóztatás elkerüléséről szóló kétoldalú egyezményeknek így igen fontos szerepe lett.²

Tanulmányomban a lehető legteljesebb módon igyekszem bemutatni a társasági adó harmonizálása területén született tanácsi irányelveket, valamint ezek a hazai jogba történő átültetését.

---

² Megjegyzendő, hogy Magyarország valamennyi tagországgal kötött már ilyen megállapodást.

2. NEMZETKÖZI SZABÁLYOZÁS (Az Európai Unió)

2.2. Közvetlen adóztatás – EU Direktívák

Az adók két csoportba sorolhatók: a **közvetlen** adókat az adóteher viselője, míg a **közvetett** adókat köztes szerv vagy személy fizeti be, aki az összeget a termelési lánc következő láncszemét alkotó személyre vagy szervezetre, illetve a lánc végén elhelyezkedő fogyasztóra hárítja.

A közvetlen adózás, mint ahogy a bevezetésben már említettem a tagállamok hatáskörébe tartozik, és nagyfokú önállóságot élvez. Ennek feltétele, hogy a tagországok tiszteletben tartsák az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgásának és a megkülönböztetés tilalmának elvét.

Az Európai Unió az eddigiek során csupán néhány közösségi jogszabályt fogadott el a közvetlen adózás témájában. Ennek oka főként abban keresendő, hogy ezen a jogalkotási területen a tagállamok egyhangú egyetértésére van szükség.

A társasági adózás területét három irányelv szabályozza:

1. Az anya- és leányvállalatokról szóló irányelv biztosítja, hogy az ugyanannak a vállalatcsoportnak különböző uniós tagállamokban működő tagjai között megvalósuló osztalékfizetést ne terhelje kettős adóteher **(90/435 EGK tanácsi irányelv)**;
2. A társaságok egyesüléséről szóló irányelv a több tagállamot érintő vállalati szerkezetátalakításból (egyesülés, szétválás, eszközátruházás, részesedéscsere) eredő adóhátrányokat hivatott csökkenteni **(90/434 EGK tanácsi irányelv)**;

3. A kamat- és jogdíjfizetésekkel kapcsolatos irányelv a különböző uniós tagországokban székhellyel rendelkező kapcsolt vállalkozások között megvalósuló kamat- és jogdíjfizetések kettős adóztatásának megszüntetését biztosítja azáltal, hogy a forrásországban mentesíti őket az adófizetés kötelezettsége alól **(90/436 EGK megállapodás)**;

Az utóbbi időben egyre több bizottsági kezdeményezés születik a tagállamok közvetlenadó-rendszereinek szorosabb összehangolása, az adóügyi akadályok elhárítása céljából.

Az első ilyen bizottság a **Neumark** professzor által vezetett bizottság volt, amely a társasági adó harmonizálására jött létre. Álláspontja szerint a tagállamok által alkalmazott kaszkád típusú adózási rendszert fel kell váltania a hozzáadottérték típusú adóztatási rendszernek. A bizottság, harmonizációs tervét három szakaszban vázolta fel:

1. Az első szakaszban a legfontosabb harmonizációs feladat a forgalmi adók rendszerének közelítése. Úgyszintén itt lenne megvalósítható a kamat és osztalék forrásadóztatása, egyes kettős adóztatási kérdések megoldása és a jövedéki adók szerkezetének harmonizációja.
2. A második szakaszban a társasági adó és a jövedelemadók rendszerének harmonizációjára került volna sor, továbbá egy a kettős adóztatás elkerüléséről szóló multilaterális egyezmény létrehozására, annak a tagállamokkal való elfogadtatására, és a jövedéki adók közelítésére.
3. A harmadik szakaszban a közös információs rendszer, a pénzügyi átutalások és a közösségi adóügy felállítása következett volna.

A Bizottság 1962-ben terjesztette a Tanács elé a Neumark-bizottság valamint az ABC-munkacsoportok jelentése alapján az első áfa irányelv-javaslatot. A következő

javaslat - az új áfa-irányelv - 1965 végén került a Tanács elé. E javaslat már - a közös áfa-rendszer - az értékesítési lánc minden elemét átfogta. Ezáltal létrejött a versenysemlegesség. 1970-re tervezték az adóhatárok megszüntetését, azonban ez csak 1993. január 1.-ével valósult meg. A jövedéki adók harmonizációját illetően a Bizottság három kategóriát különböztetett meg.

1. Harmonizálandó termékek (pl.: dohány, alkohol, ásványiolaj-termékek),
2. Harmonizációt nem igénylő adók,
3. Megszüntetendő, illetve a forgalmi adó rendszerébe integrálandó adók.

1969-ben volt a következő fontos államos, ugyanis ekkor született meg a tagállamok közötti személyforgalomban alkalmazott adó, illetve a vámmentes kedvezmények harmonizációját előíró - ma is hatályos - irányelv, valamint a tőkenövekményt terhelő illetékek harmonizációjáról rendelkező irányelv.

Az adórendszerek összehangolása tekintetében az alábbi elvek tekintendők irányadóak:

- a hátrányos megkülönböztetés és a kettős adóztatás megszüntetése;
- a gondatlanságból eredő adóelkerülés és a visszaélések megelőzése;
- az egynél több adórendszerbe való tartozásból eredő megfelelési követelményekkel járó költségek csökkentése.

Az összehangolás abból a szempontból is igen fontos, hogy a jövőben ezek a rendszerek egymással is összeegyeztethetőek legyenek és ne csak az uniós joggal.

A tagállami állampolgárik joga, hogy panasszal élhetnek az Európai Bizottságnál, ha úgy ítélik meg, hogy az adójog területén hátrányos megkülönböztetés érte őket. A Bizottság jogsértési eljárást kezdeményezhet a tagországgal szemben, amennyiben a panasz megalapozottnak tűnik. Az eljárás kizárólag abban segít, hogy a nemzeti

joganyag és a helyi adókiivetési gyakorlat diszkriminatív elemeit kiiktassa. A panasztétel azonban nem biztosítja a panaszos jogainak tagállami szintű védelmét.

2.2.1. Társasági adó és osztalékadó

Az Európai Unió feladata ezen a területen a négy szabadság közül, a tőke szabad áramlását akadályozó tényezők felszámolása volt. Ennek keretében feladat volt az uniós tagországok társaságai közötti osztalékfizetések mentesítése az adófizetés alól, továbbá a tőkenyereség halasztott adóztatása a felvásárlások, átalakulások során.

A következőkben a fentiekben említett három kiemelkedő jelentőségű irányelv közül az első kettő bemutatásával foglalkozom.

2.2.1.1. A 90/435/EGK irányelv (anya- és leányvállalati irányelv)

A Tanács 2003. december 22. napján a 2003/123/EK Irányelvével módosította a különböző tagállamok anya- és leányvállalatai esetében alkalmazandó adóztatás közös rendszeréről szóló 90/435/EGK irányelvet.

A szabályozás célja hogy a leányvállalatok által anyavállalataik számára kifizetett osztalékokat és más nyereségfelosztásokat mentesítse a forrásadóktól és kiküszöbölje e jövedelmeknek az anyavállalat szintjén történő kettős adóztatását. Az irányelv mind a forrásország, mind az anyavállalat illetősége szerinti tagállam vonatkozásában tartalmaz rendelkezéseket.

Az irányelv a következő estkörre alkalmazandó:

1. valamely tagállam társasága által kapott felosztott nyereségre, amely más tagállamban működő leányvállalatától származik,

2. valamely tagállam társasága által más tagállam társasága számára jutott felosztott nyereségre, amelyeknek az előbbi társaság a leányvállalata.
3. valamely tagállamban elhelyezkedő, más tagállamban működő társaság állandó telephelye által kapott felosztott nyereségre, amely más, az állandó telephely elhelyezkedésétől különböző tagállamban működő leányvállalatától származik³,
4. valamely tagállam társasága által ugyanazon tagállam társaságnak más tagállamban elhelyezkedő állandó telephelyének juttatott felosztott nyereségre, amelynek az előbbi társaság a leányvállalata.

A szabályozás lényege, hogy az osztalékot megszerző anyavállalat székhelye szerinti tagállamban nem lehet megadóztatni a jövedelmet, de a leányvállalat országában sem lehet forrásadót kivetni az így kifizetett osztaléokra.

Az irányelv alapján a „társaság” fogalma alatt a mellékletében felsorolt társasági formákat⁴, valamint az adott államban illetőséggel rendelkező társaságokat kell érteni. Anyavállalaton pedig bármely tagállam olyan társaságát, amely eleget tesz az előzőekben felsorolt feltételeknek, és egy másik tagállam ugyanezen feltételeknek eleget tevő társasága alaptőkéjéből legalább 20%-kal részesedik. Ugyanezen feltételek alapján anyavállalat egy tagállam olyan társasága is, amely egy ugyanezen tagállamban lévő társaság alaptőkéjéből legalább 20%-kal részesedik, és ezt a részesedést az előző társaság más tagállamban elhelyezkedő állandó telephelye birtokolja. 2009. január 1-jétől a részesedés minimális aránya 10%.

---

³ Ide értve azt az esetet is, amikor az anyavállalat és a leányvállalat is ugyanabban a tagállamban van, az állandó telephely pedig másik tagállamban helyezkedik el. (A 2003/123 EK irányelv)

⁴ A magyarországi társasági formák közül a Bt., Kkt, a közös vállalat, a Kft., az Rt, az egyesülés és a szövetkezet tartozik a kedvezményezett társasági formák közé.

A kedvezmény igénybevételének feltételeit az irányelv részletesen meghatározza. Következésképpen kikötés az, hogy az anyavállalat megszakítás nélkül, két évig rendelkezzen a fentiekben meghatározott részesedéssel a leányvállalatban. További feltétel, hogy az anyavállalat és a leányvállalat is társasági adó alanya legyen és az irányelv mellékletében felsorolt társasági forma valamelyike szerint alakuljon.

Amennyiben az anyavállalat székhelye szerinti tagállam mégis úgy dönt, hogy megadóztatja a leányvállalattól származó jövedelmet, úgy az adóba bele kell számítani a leányvállalat által már megfizetett adót és az ott esetlegesen kivetett forrásadót.

2.2.1.2. A 90/434 EGK Irányelv (egyesülési irányelv)

A különböző tagállamok társaságainak egyesülésére, szétválására, részleges szétválására, eszközátruházására és részesedéscseréjére, valamint az SE-k vagy az SCE-k létesítő okirat szerinti székhelyének a tagállamok közötti áthelyezésére alkalmazandó adóztatás közös rendszeréről szóló, 1990. július 23-i 1990/434/EK tanácsi irányelvet több alkalommal jelentősen módosítottak. (2005/19/EK Irányelv)

Az irányelv megalkotásának fő célkitűzése a kettős adóztatás megszüntetése, az üzleti vállalkozások átszervezéséből származó jövedelem, nyereség és tőkenyereség halasztott adóztatása, valamint a tagállamok adóztatási jogának megőrzése, a verseny szempontjából semleges adószabályok bevezetése volt.

Az alapgondolat az, hogy méltánytalan az egyes akvizíciós ügyletek során keletkező tőkenyereség megadóztatása, tekintettel arra, hogy legtöbbször nem is származik az ügyletből realizált nyereség. A több tagállamot érintő ilyen ügyletek nem kerülhetnek hátrányosabb helyzetbe, mint az egy tagállamon belül megvalósult jogügyletek során. A szabályozás értelmében az ilyen esetekben keletkező számviteli,

ún. „papír” nyereség társasági adókötelezettségét az adóalanyok halaszthatják a nyereség tényleges pénzbeli realizálásáig (vagy az adózó jogutód nélküli megszűnéséig, átalakulásáig).

Az uniós tagországoknak azonban megvan a lehetősége arra, hogy az irányelvben foglalt rendelkezések alkalmazást visszautasítsák, vagy az abból származó előnyöket megvonják az érintett társaságtól, amennyiben nyilvánvaló, hogy az akvizíciós ügylet célja az adó kijátszása vagy elkerülése, illetőleg ha az ügylet nem valós üzleti érdeket valósít meg. Így az unió megadja azt az eshetőséget a tagállamok hatóságai számára, hogy megtagadják az irányelv rendelkezéseinek alkalmazását.⁵

Az irányelv (az akvizíciós adójog) az alábbi kérdéskörrel foglalkozik:

- ◆ a kedvezményezett akvizíciós műveletek meghatározása,
- ◆ a realizált nyereség adóztatási koncepciójának megalkotása,
- ◆ az adóhalasztásból eredő kedvezmények igénybevételének a feltételrendszere, valamint
- ◆ a működési és a tőkeérték-veszteség, a céltartalékok, valamint az átvett eszközök értékcsökkenésének adójogi megítélése.

Az irányelvben szabályozott akvizíciók fontos eleme, hogy ezen jogügyletek esetében az ellenszolgáltatás mindig a társaság tőkéjét megtestesítő értékpapírral történik. **Készpénzkifizetés kizárólag az átadott részvények névértékének legfeljebb tíz százaléka erejéig terjedhet**, amennyiben a készpénzmozgás meghaladja ezt a határt, úgy az irányelv rendelkezései nem alkalmazhatóak és a nyereség realizáltnak tekintendő.

---

⁵ Lásd: C-28/95. sz. ügy A. Leur – Bloem kontra Inspecteur der Belastingdienst/Ondernemingen Amsterdam 2

2.2.1.2.1. Az átalakulás (egyesülés, szétválás)

Az irányelv az egyesülés fogalmát a következőképpen határozza meg:

1. egy vagy több végelszámolással megszűnt társaság az összes eszközeit és forrásait átadja egy másik, már meglévő társaság részére, úgy hogy a meglévő társaság saját tőkéjét megtestesítő értékpapírokkal fizet.
2. két vagy több végelszámolással megszűnt társaság az összes eszközeit és forrásait átadja egy másik, általuk létrehozott társaság részére, úgy hogy a meglévő társaság saját tőkéjét megtestesítő értékpapírokkal fizet.
3. egy végelszámolással megszűnt társaság átadja az összes eszközét és forrását a tőkéjét megtestesítő összes értékpapírt birtokló társaság részére.

A készpénzfizetésre vonatkozó maximum tíz százalékos szabály itt is érvényesül!

Valamely tagállam vállalata az irányelv értelmében az a társaság, amely:

- ◆ az irányelv mellékletében felsorolt, az egyes tagállamok jogszabálya szerinti társasági formában működik, illetve
- ◆ a tagállamok adótörvényei szerint belföldi adóilletőségűnek minősül, és nem rendelkezik adóilletőséggel a közösségen kívül harmadik állammal kötött kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezmény alapján, továbbá
- ◆ az egyes tagállamokban létező, a társasági adónak megfelelő adó alanya.

Átalakulás során, amennyiben az átadásra kerülő eszközök tényleges értéke magasabb, mint amit az adózás szempontjából meghatároznak, a jogelőd társaság(ok) nyereséget könyvelnek el. Az így keletkező adófizetési kötelezettség miatt, a jogelőd társaságok sok esetben nehéz helyzetbe kerülnek, ugyanis a nyereség legtöbbször nem javít a társaság fizetőképességén, nem következik be a befektetés likviditása, megakadályozva ezzel az átalakulás véghezvitelét. Az ilyen helyzetek

elkerülése érdekében született meg ez az irányelv, amely kimondja, hogy az egyesülés, szétválás, vagy a részleges szétválás nem eredményezheti a tőkenyereség megadóztatását, hogyha az a valódi érték és az adózási célra szolgáló érték közötti különbség révén keletkezett. A tőkenyereség alapja tehát, a piaci érték és a könyv szerinti érték különbsége.

Az adózási célra szolgáló érték azon érték, amelynek alapján valamely nyereséget vagy veszteséget megállapítottak volna az átruházó társaság jövedelmének megadóztatásánál, ha az, az aktívákat, illetve a passzívákat az egyesülés vagy a szétválás időpontjában eladta volna. Ha a magyar megfelelőjét keresnénk, akkor ez a könyv szerinti, nyilvántartás szerinti értéknek felelne meg. A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvényben ez a „megszerzésre fordított összeg” fogalmával egyezik meg.

Az átruházott vagyon (az eszközök és források összessége) az átruházó vállalat azon vagyona, amely az átalakulás következtében ténylegesen kapcsolódik az átvevő társaság, átruházó társaság tagállamában lévő telephelyéhez, és szerepet játszik az eredmény létrehozásában.

Az adóhalasztás kedvezménye az alábbi három feltétel együttes teljesülése esetén vehető igénybe:

1. Az első feltétel, amit fentebb már többször leszögeztem, hogy az átvevő vállalat tőkéjét megtestesítő értékpapír átengedésével kell ellentételezni a megszerzett vagyont, készpénzteljesítésre csak a részvények névértékének, illetve elszámolási értékének legfeljebb 10%-áig van lehetőség.
2. A második feltétel az, hogy a jogutód társaság azon szabályok alapján számolja el az értékcsökkenést, a nyereséget vagy a veszteséget az átruházott

javak, illetve kötelezettségek után, mint amelyeket az átruházó társaság alkalmazott volna, ha az átalakulásra nem került volna sor.

Az irányelv tulajdonképpen egy választási lehetőséget ad az átruházó társaság részére, ugyanis ahol az átruházó társaság tagállamának joga feljogosítja az átvevő társaságot, hogy az új érték alapján értékcsökkenést, nyereséget, vagy veszteséget állapítson meg, és a társaság él is ezzel a lehetőséggel, ott az átértékelési tőkenyereség adóhalasztásra vonatkozó szabálya nem alkalmazható.

Az irányelv tehát lehetőséget ad arra, hogy a tagállam olyan rendszert alkalmazzon, ahol a fiskális jellemzők nem vihetők át, és a tőkenyereség adója sem nyer halasztást.

3. A harmadik feltétel pedig az, hogy a megszerzett vagyonnak ugyanabban a tagállamban kell maradnia, mint ahol az átalakulás előtt volt, máskülönben az veszélybe kerülne az adó későbbi megfizetése.

A feltételek közül, a második pontban előadottakat egy példával szeretném bemutatni.

Egy belga társaság nyomdagépe 1000 euró értéken van nyilvántartva. A társaság elhatározza átalakulását, oly módon hogy beolvad a francia anyavállalatába. Az akvizíció során a belga társaság a nyomdagép piaci értékét 1300 euróra értékeli fel. A belga társaság ekkor két lehetőség közül választhat. Egyfelől dönthet úgy, hogy nem kíván adózni a nyereség után, ebben az esetben a francia társaság a megszerzett nyomdagéppel kapcsolatban felmerült költségeket csak 1000 eurós értéken tudja kiszámítani. Jogelőd másfelől dönthet úgyis, hogy adózik a felértékelési különbözet alapján, a nyereség után, ekkor viszont a francia társaság a költségeket 1300 euró alapján számolhatja el.

1. ábra. A kedvezményezett átalakulás bemutatása

2.2.1.2.2. Az eszközátruházás

A (kedvezményezett) eszközátruházás értelmében, az átruházó társaság részesedést szerez az átvevő társaságban úgy, hogy cserébe átadja egy önálló szervezeti egységét, ezáltal mentesülve a nyereség adóztatása alól.

Az irányelv kimondja, hogy ebben az esetben is érvényesül az átértékelési különbözet adóhalasztási kedvezménye, igénybevételének korábban meghatározott három feltétele, valamint a tartalékok, céltartalékok és a veszteség továbbvitelére vonatkozó rendelkezés. Eltérést jelent azonban a 10%-ig terjedő készpénzfizetési szabály, amely ebben az esetben nem alkalmazható.

Tehát, az átruházó társaságot ebben az esetben is megilleti a fentiekben már bemutatott választási lehetőség. Amennyiben a társaság az adózás mellett dönt, úgy a nyereség forrását az átadott önálló szervezeti egység értékének és a cserébe kapott társasági részesedés értékének a különbözete adja. Ha az átruházó élni kíván a szabályzat adta lehetőséggel és nem adózik a nyereség után, úgy az adózás

szempontjából, az átvevő társaság csak az eredeti érték szerint veheti figyelembe a költségeket.

2. ábra. A kedvezményezett eszközátruházás illusztrációja

Az előzőekben leírtakat egy gyakorlati példán a szeretném szemléltetni.

A korábbi példánál maradva, a belga könyvkiadó társaság résztulajdont kíván szerezni a francia társaságban, úgy, hogy a részesedésért cserébe átadja egyik önálló szervezeti egységét (egy nyomdát), annak teljes eszközállományával együtt. A nyomda eszközeinek értéke 15 000 euró, a részesedés pedig 20 000 euró. A belga társaság ennél fogva 5000 euró nyereséget könyvelhet el. Az irányelv ekkor teszi lehetővé a belga vállalkozás számára, hogy eldöntse kíván-e adózni a profit után vagy sem. Ha az adózás mellett dönt, a francia társaság a magasabb értéket, tehát a 20 000 eurót veheti figyelembe a ráfordítások, értékcsökkenés esetén. Nézzük meg hogyan alakul, ha a belga társaság nem adózik a nyereség után. Ebben az esetben a francia társaság csak az alacsonyabb, azaz a 15 000 eurós értékkel számolhat az adózás során. Ez azt jelenti a francia társaság számára, hogy amennyiben a nyomda

értékesítéséről határoz, a vételárral szemben mindössze 15 000 euró ráfordítást számolhat el, és így ő adózik az 5000 eurós nyereség után.

2.2.1.2.3. A részesedéscsere

A részesedéscsere az az eljárás, amellyel egy társaság egy másik társaságban a szavazati jogok többségét biztosító részesedést szerez, vagy - ha már ilyen többséggel rendelkezik - további részesedést szerez, és ezért cserében a saját jegyzett tőkéjét megtestesítő értékpapírokat bocsát ki (törzstőkét emel), és adott esetben cserében a kibocsátott értékpapírok névértéke - vagy a könyv szerinti érték - 10 %-át meg nem haladó készpénzt fizet ki.

Összefoglalásképpen a részesedéscserének három feltétele van:

- ◆ a részesedéscsere résztvevői mindegyikének unión belülinek és a társasági adó alanyának kell lennie,
- ◆ 10%-ra korlátozott a készpénzfizetés,
- ◆ a megszerző társaság szavazati jogok többségét biztosító tulajdont szerezzen, vagy meglévő többségi tulajdonát tovább növelje.

A direktíva alapján, ha társaság által megszerzett részesedés értéke nagyobb, mint az átadott részesedés értéke, tehát a társaság profitot ér el - amíg a részesedést nem idegeníti el - nem kell adót fizetnie az árfolyamnyereség után. Fontos kiemelni, hogy nem az irányelv alkalmazása során az adófizetés csak halasztódik, nem pedig megszűnik.

A 10 %-os korlát azt kívánja megakadályozni, hogy az átalakulás folyamán az arra irányadó adójogi mentesülések igénybevételel nagymértékű értéknövekedést hajtsanak végre, mintha a megszerzett gazdasági társaság részesedéseit a piacon értékesítették volna. Továbbá a 10%-os határral az átalakulásban részt vevők számára

bizonyos tér marad a készpénzfizetésre, amely a részesedések cseréje során az értékkiegyenlítéshez szükséges lehet.

2.2.1.3. Jogesetek

2.2.1.3.1. Leur-Bloem ügy⁶

Az előző pontokban bemutatott irányelv egyes rendelkezéseinek értelmezésével kapcsolatban kiemelkedő jelentősége van az Európai Bíróság 1995-ben hozott döntésnek a Leur-Bloem v Amsterdam 2 ügyben.

Leur-Bloem holland hölgy, egyszemélyes tulajdonosa és igazgatója volt két holland társaságnak. Az egyik társaság veszteséges, míg a másik társaság nyereséges volt. A hölgy a részesedéscseréről szóló direktívát kihasználva kívánta az adófizetési kötelezettségeit mérsékelni, úgy, hogy egy részesedéscserével történő egyesülés tranzakciót hajtott végre annak érdekében, hogy a két holland cégben fennálló részesedését egy harmadik, a két holland társaságot tulajdonló közös holding cégbe vigye be. A művelet által Leur-Bloem asszony már csak közvetve lett tulajdonosa a két másik társaságnak. A tranzakció gazdasági jelentősége az, hogy az akkori holland jogszabályok alapján, ha magánszemély kézben egyesült két társaság és az egyik veszteséges volt, a másik pedig nyereséges, akkor a veszteséget és a nyereséget nem lehetett elszámolni egymással szemben, vagyis a nyereség után adót kellett fizetni, a veszteség pedig veszteségként jelentkezett. Viszont, a „részesedéscserével történő egyesülés” esetén, a két holland társaság egy harmadik holland társaság kezében összpontosul, amelynek két előnye is van. Egyfelől, az esetlegesen létrejött értéktöbblet mentesül az adókötelezettség alól, másfelől cégcsoport szinten a veszteség és a nyereség összevezethető egymással szemben, így az egyik társaságban

---

⁶ C-28/95. sz. ügy A. Leur – Bloem kontra Inspecteur der Belastingdienst/Ondernemingen Amsterdam 2

halmozódó veszteséget szembe lehetett állítani a másik társaságban termelődő nyereséggel. Így az adófizetési kötelezettség mérsékelhető.

A holland adórevizor eljárást indított és adóhiányt állapított meg, mert álláspontja szerint a tranzakció egyetlen célja az adó elkerülés, adó kijátszás. Meglátása szerint, ha a cél nem a társaságok tartós egyesítése, mind gazdasági, mind pénzügyi szempontból, akkor a művelet nem tekinthető egyesülésnek.

Leur-Bloem asszony ekkor az Európai Bíróság előtt megtámadta a holland adóhatóságnak a döntését, és kérte annak a megállapítását, hogy a tranzakcióra a direktíva alapján került sor, így a cselekmény, amit véghezvitt nem adóztatható.

A Bíróság ítéletében kimondta, „hogy az irányelv általános rendszeréből az következik, hogy az általa létrehozott közös adózási rendszer, amely különféle adókedvezményeket foglal magában, különbségtétel nélkül alkalmazandó valamennyi egyesülési, szétválási, eszköz átruházási és részesedéscserével történő műveletre, tekintet nélkül azok indokaira, legyenek azok akár pénzügyi, gazdasági vagy tisztán adózási indokok.”

Mindent összevetve tehát, a fő kérdésre, miszerint a tranzakció részesedéscserének minősül-e, a Bíróság a következő megállapításokat tette. Az irányelv alapján nem feltétel, és ezáltal a szabályozás nem követeli meg, hogy a megszerző társaság maga is folytasson vállalkozási tevékenységet. Továbbá, az a körülmény, hogy ugyanaz a természetes személy válik a megszerző társaság egyedüli részvényesévé és igazgatójává, mint aki a megszerzett társaságok egyedüli részvényese és igazgatója volt, nem gátolja meg, hogy az ügylet részesedéscserével történő egyesülésnek minősülhessen.

Nagyon fontos megállapítása volt a Bíróságnak, miszerint annak igazolása, hogy a jogügylet milyen célkitűzéssel valósul meg, nem állapítható meg általános ismérvek alapján, azt esetről-estére a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságnak kell megvizsgálnia. Követelmény, hogy a vizsgálatot felül lehessen vizsgálni bírósági úton. Automatikusan kizárni egyes műveletek az adókedvezményből sértené az

irányelv célkitűzéseit, és túlmutatna a preventív eszközökön. A második igen fontos megállapítás, hogy a megszerző társaságnak semmifajta gazdasági tevékenységet nem kell ahhoz végezni, hogy alkalmazható legyen rá a direktíva rendelkezése, vagyis egy teljesen újonnan létrehozott projektársaság is lehet alanya.

2.2.1.3.2. A.T v. Finanzamt ügy⁷

A kérelmet az A.T. és a Finanzamt Stuttgart-Körperschaften (a stuttgarti székhelyű társaságok ügyeiben illetékes adóhatóság, a továbbiakban: Finanzamt) között folyamatban levő jogvita keretében terjesztették elő. A jogvita tárgya a Finanzamt által hozott azon határozat, amellyel egy határon átnyúló részesedéscsere keretében a tőkenyereséget megadóztatta.

Az A.T. elnevezésű német részvénytársaság vállalatcsoportjába tartozott a C-GmbH nevű német korlátolt felelősségű társaság. Az A.T. társaság 89,5%-os részesedéssel rendelkezett C-GmbH társaságban. 2000. április 28-án az A.T. ezt a részesedését a G-S.A. nevű francia részvénytársaságra ruházta át az utóbbi társaság alaptőkéjének 1,47 százalékával egyenlő, tőkeemelés útján kibocsátott új részvénye ellenében. A tőzsdefelügyeleti szabályok értelmében öt éven belül el kellett idegeníteni a részvényeket.

A részesedés mértékét a G-SA kereskedelmi és adómérlegében nem a könyv szerinti értéken jelölték meg, hanem az átruházási szerződésben meghatározott forgalmi értéken. Így az A.T. megtagadta az átruházott részesedés korábbi könyv szerinti értéken való átvezetést. A Finanzamt az átruházási ügyletet adókötelesnek nyilvánította, és ennek megfelelően az átruházásból származó – a C-GmbH-ban fennálló részesedés eredeti bekerülési értéke és annak forgalmi értéke közötti különbség mértékével megegyező összegű – nyereségre adót vetett ki.

---

⁷ C-285/07. sz. ügy: A.T. kontra Finanzamt Stuttgart-Körperschaften

Az A.T bírósághoz fordult, ahol az adómegállapító határozatokkal szemben indított keresetnek az első fokon eljáró bíróság helyt adott. A Finanzamt felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. Ezen bíróság úgy vélte, hogy az átalakulással kapcsolatos német adótörvény (UmwStG) alapján az A.T. keresetét el kell utasítani és a G-SA mérlegében a könyv szerinti értéken kellett volna megjelölni a részesedést. A szövetségi pénzügyminisztérium (Bundesfinanzhof) ugyanakkor úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából az Európai Bírósághoz fordul.

A kérdés tehát az volt, hogy ellentétes-e az irányelv rendelkezéseivel, valamely tagállam olyan adójogi rendelkezése, amelynek értelmében a részesedéscsere az átruházott részesedés könyv szerinti értéke (eredeti bekerülési értéke) és forgalmi értéke közötti különbözetet, mint nyereséget megadóztatná. Ez alól kivételt képezve a könyv szerinti értékek úgynevezett kettős összekapcsolása (doppelte Buchwertverknüpfung), miszerint, ha az átvevő tőketársaság az átruházott részesedést annak könyv szerinti értékén jelöli meg, akkor a megszerző társaság az átruházott részesedést a saját adómérlegében a korábbi könyv szerinti értéken jelöli meg. A német kormány álláspontja szerint nem összeegyeztethetetlen, a könyv szerinti értékek kettős összekapcsolásának követelménye a 90/434 EGK irányelv rendelkezéseivel, és mivel az irányelv nem rendelkezik az átruházott részesedésnek a megszerző társaság mérlegében való értékeléséről, így ez tagállami hatáskörbe tartozik.

A Bíróság kimondta, hogy az irányelv ilyesfajta értelmezésének nem lehet helyt adni, egy ilyen tagállami mérlegelési jogkör ellentétes lenne az irányelv rendeltetésével és torzulásokat okozhatna, tekintettel arra, hogy a cél a közös adórendszer kiépítése. A Bíróság hangsúlyozta, hogy a 90/434 EGK irányelv célja annak biztosítása, hogy a különböző tagállamok társaságait érintő olyan átszervezéseket, mint az egyesülések, szétválások, eszközátruházások és részesedéscserék, ne akadályozzák a tagállamok

adóügyi rendelkezéseiből származó korlátozások, hátrányok vagy torzulások. A direktíva rendeltetése pontosan az, hogy az említett műveletek önmagukban ne váltsanak ki adókötelezettséget. A tőkenyereség ugyan megadóztatható, de csak abban az időpontban, amikor ténylegesen realizálódik.

A fenti indokok alapján a Bíróság a következő ítéletet hozta: „A különböző tagállamok társaságainak egyesülésére, szétválására, eszközátruházására és részesedéscseréjére alkalmazandó adóztatás közös rendszeréről szóló, 1990. július 23-i 90/434/EGK tanácsi irányelv 8. cikkének (1) és (2) bekezdésével ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amelynek értelmében a részesedéscsere a megszerzett társaság részvényesei számára az átruházott részesedés eredeti bekerülési értéke és forgalmi értéke közötti különbözetnek megfelelő nyereség megadóztatásával jár, kivéve ha a megszerző társaság az átruházott részesedést a saját adómérlegében a korábbi könyv szerinti értéken jelöli meg.”

2.2.1.3.3. Hans Markus Kofoed ügy⁸

A tényállás szerint Hans Markus Kofoed és Niels Toft 50-50%-os tulajdonosai voltak a Cosmopolit Holding ApS, dán korlátolt felelősségű társaságnak. 1993. október 26-án mindketten megszerezték az ír Dooralong Ltd, mindösszesen kettő ír font tőkéjű „kiürített társaság” („shell company”), egy-egy részvényét egy ír font vételáron. Ezt követően részvénycserére került sor, aminek következtében M. Kofoed és N. Toft a Cosmopolit Holding ApS-ben lévő részesedéseiket a Dooralong Ltd. újonnan kibocsátott részvényeire cserélték, így M. Kofoed és N. Toft 50-50%-os részesedést birtokolt a Dooralong Ltd-ben, miközben a Cosmopolit Holding ApS egyszemélyi tulajdonosa a Dooralong lett. (lásd 3. ábra). M. Kofoed és N. Toft így

---

⁸ C-321/05. sz. ügy Hans Markus Kofoed kontra Skatteministeriet

közvetett tulajdonosa lett a Cosmopolit Holding ApS-t, a közbeékelt Dooralong Ltd társaság által.

A Dooralong Ltd tulajdonosai 1993. november 2-i fordulónappal terjesztették elő és fogadták el a társaság éves beszámolóját, amely alapján a társaság nyeresége 2 742 616 ír font volt a Cosmopolit Holding ApS tevékenységéből. A Dooralong Ltd tényleges vagyona a Cosmopolit Holding ApS teljes alaptőkéjéből állt, amely a nyereség a Dooralong Ltd számára történt kifizetését követően még 1 709 806 dán korona saját tőkével rendelkezett; amely korábban kereken 28 millió dán korona volt. A Dooralong Ltd tagjai ezt követően az osztalék kifizetéséről határoztak, amely egyenként 1 371 058 ír koronát jelentett a tulajdonosok számára.

A dán bíróság álláspontja szerint nem állt semmilyen üzleti megfontolás ezen ügyletek mögött; úgy gondolták, hogy a cél sokkal inkább az adómegetakarítás volt. M. Kofoed és N. Toft nem rendelkezett kialakult tervekkel a Dooralong Ltd-en keresztüli üzleti tevékenység gyakorlása tekintetében. Egyetlen dolog volt biztos, mégpedig az, hogy M. Kofoed és N. Toft a részesedéscsere végrehajtását követő első közgyűlésen kifizetik a Dooralong Ltd nyereségének jelentős részét. Tisztában voltak azzal, hogy a hatályos ír-dán kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezményt hamarosan módosítani fogják, mely már hátrányosabb rendelkezéseket fog tartalmazni a számukra. A tulajdonosok Dánia és Írország között létrejött kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezményre hivatkozva nyújtották be adóbevallásukat az 1993-as évre vonatkozólag, amelynek értelmében a Dooralong Ltd által neki fizetett nyereség Dániában adómentes. Úgyszintén adómentes volta az akkor hatályos dán szabályozás szerint a Cosmopolit Holding ApS-ben lévő részesedésének a Dooralong Ltd-ben történő részesedésekkel történt cseréje is.

A dán adóhatóságok viszont, egységes folyamatnak tekintették a Cosmopolit Holding ApS-ben birtokolt tulajdonrészének a Dooralong Ltd részvényeire történő cseréjét, valamint az ennek következtében a Dooralong Ltd által végrehajtott osztalékfizetést, ezáltal az adóhiányt megállapítva. Álláspontjuk szerint, a

végrehajtott osztalékfizetés a valóságban a vételár részét képezte, és így a részesedéscsere keretén belül készpénzfizetést valósított meg. A direktíva rendelkezései így nem alkalmazhatóak, mivel a készpénzfizetés az átadott részesedések névértékének több mint 10%-át képviselte.

Az Európai Bírósághoz feltett kérdés tehát a következőképpen hangzott: tekintheti-e az illetékes adóhatóság ezt az osztalékfizetést az ellenérték részének, és így a megszerző társaság által a vagyonába került részesedésekért teljesített egyszerű készpénzfizetésnek, ami az érintett adóalany számára hátrányos következményekkel jár az az utáni adózása tekintetében?

A kérdéssel kapcsolatosan elsődlegesen az alábbi megállapítások tehetjük.

A 90/434 irányelv célja az, hogy a vállalkozások határokon átnyúló átalakulásának adójogi jellegű hátrányait megszüntesse, amennyiben bizonyos műveletekre, mint például az egyesülések vagy részesedések cseréje tekintetében közös adójogi szabályozást hoz létre a Közösségben. A 90/434 irányelv 2. cikkének d) pontja értelmében, egy művelet csak akkor tekinthető a részesedések cseréjének, ha a megszerző társaság részéről teljesített esetleges készpénzfizetés nem haladja meg a biztosított részesedés névértékének, illetve ennek hiányában könyv szerinti értékének 10%-át.

A dán kormány, valamint M. Kofoed vitájának a tárgya, hogy a 90/434 irányelv 2. cikkének d) pontja szerinti „készpénzfizetés” fogalma alatt értenünk kell-e a megszerző társaság osztalékfizetését is, mint, ahogy azt az illetékes államok jelen ügyben feltételezték. A „készpénzfizetés” fogalmát a közösségi jogalkotó nem határozta meg. Ennélfogva, a fogalom jelentését és annak terjedelmét a szabályozási összefüggés, valamint a direktíva céljának figyelembevételével kell meghatározni.

A Bizottság kiemelte, hogy nagyon fontos az érintetteknek megfelelő biztonsággal előre látni és tisztában lenni azzal, hogy milyen adójogi hatásai lesznek rájuk nézve a műveletnek, hiszen csak ebben az esetben tudnak megfelelően dönteni, hogy van-e az ilyen műveletnek gazdasági értelme számukra. Amennyiben a részesedéscsere

adójogi megítélése szempontjából utólag olyan pénzszolgáltatásokat is be kellene vonni, amelyeket azzal szoros időbeli összefüggésben vittek véghez, de a tranzakció szereplői nem állapodtak meg jogilag kötelezően a részesedések ellenértékében, akkor az nagyban veszélyeztetné a résztvevők döntését és az ügylet adójogi kimenetelét.

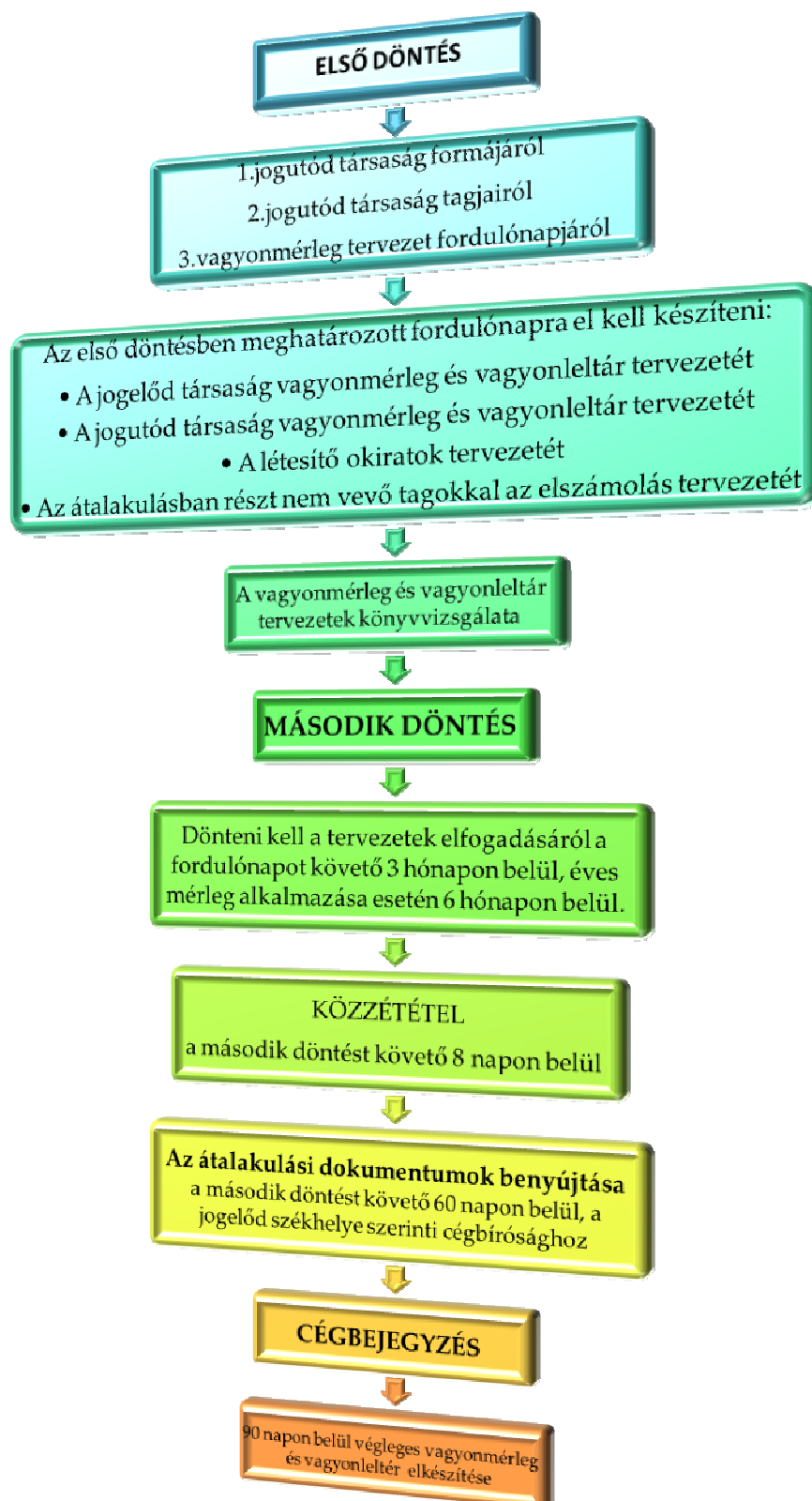
A Bíróság végül - a fenti indokok alapján – úgy határozott, hogy a „készpénzfizetés” fogalmát nem lehet kiterjesztően értelmezni, még arra hivatkozással sem, hogy az ügylet az irányelv célkitűzéseit (az érintett tagállamok pénzügyi érdekeinek biztosítása, az adókijátszás vagy -elkerülés elleni harc lehetővé tétele) veszélyezteti. Így a fizetett osztalék nem számítható bele a 90/434/EGK tanácsi irányelv 2. cikkének d.) pontja szerinti készpénzfizetésbe. Ezzel szemben a Bíróság megállapította, hogy a valós üzleti ok hiánya az adott tranzakció esetén, a 90/434/EGK irányelv 11. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerinti adó kijátszását vagy elkerülését feltételezheti. Ennek értelmében a részesedések olyan cseréje, amellyel tisztán adóelőnyöket kívánnak elérni, nem jelent valós üzleti okot az irányelv értelmében. A Bíróság így megállapította, hogy az a tény, miszerint a résztvevők a dán-ír kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezmény közeli módosítása tudatában cselekedtek, valamint az, hogy az osztalékfizetés és a végrehajtott csere között szoros időbeni összefüggés volt, a részesedéscsere a 90/434 irányelv által lehetővé tett műveletekkel való visszaélésre mutathat.

3. HAZAI SZABÁLYOZÁS

3.1. A Kedvezményezett átalakulás

A következőkben a kedvezményezett átalakulás, a kedvezményezett részesedéscsere és a kedvezményezett eszközátruházás hazai szabályozását, a gazdasági események bekövetkezése esetén fennálló társasági adókötelezettséget, valamint ezen események számviteli összefüggéseit kívánom bemutatni.

3.1.1. Az átalakulás folyamata

3.1.2. A kedvezményezett átalakulás

A társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 4. §. 23/a. bekezdése a következőképpen határozza meg a kedvezményezett átalakulás fogalmát: „az olyan átalakulás (ideértve az egyesülést, a szétválást is), amelyben jogelődként és jogutódként is csak társaság (32/a. pont) vesz részt, ha

- a) a jogügylet révén a jogelőd tagja, részvényese a jogutód által az átalakulás keretében újonnan kibocsátott részvényt, üzletrészt, és legfeljebb azok együttes névértéke (névérték hiányában a jegyzett tőke arányában meghatározott értéke) 10 százalékának megfelelő pénzeszközt szerez, valamint
- b) szétválás esetén a jogelőd tagjai, részvényesei arányos részesedést szereznek a jogutódokban,
- c) az egyszemélyes társaság egyedüli tagjába, részvényesébe olvad be;”

Az átalakulás folyamán, mint ahogy az előzőekben már ismertettem, az abban résztvevőknek a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (továbbiakban: számviteli törvény) előírása szerint vagyonmérleget kell készíteniük, valamint annak alátámasztásául vagyonleltárt. A Gt. a számviteli feladatokat csak mintegy utaló jelleggel és több helyen nem a teljesség igényével szabályozza. Így a számviteli törvényben találhatóak a mérleg elkészítésére, annak módszereire és felbontására vonatkozó előírások. A vagyonmérleget és vagyonleltárt az átalakulás során két alkalommal kell elkészíteni mind a jogelőd, mind a jogutód társaságra vonatkozóan. (Továbbá, a jogutód gazdasági társaság a cégbejegyzést követő 90 napon belül mind a jogelőd, mind a jogutód társaság vonatkozásában köteles a cégbejegyzés napjára visszamenőleges hatállyal vagyonmérleget készíteni.)

A folyamatábrán (4. ábra) láthatjuk, hogy először csak tervezetek készülnek, és csak a második döntés alkalmával a végleges dokumentáció. Ezen dokumentumok között jelentős eltérés van. Először az átalakulásról szóló döntés meghozatalához vagyonmérleg-tervezetet és vagyonleltár-tervezetet kell készíteni egy választott

mérleg fordulónapra, amely dátum nem lehet későbbi az átalakulásról hozott második döntés időpontjánál. A vagyonmérleg és vagyonleltár tervezetek arra szolgálnak, hogy informálják a tagokat, a hitelezőket, valamint a cégbíróságot arról, hogy az átalakulással létrejövő társaságok, megfelelnek-e a törvényi követelményeknek. Az átalakulás ex-nunc hatályú, így a mérlegtervezetek nem a végleges vagyoni viszonyokat tükrözik. A végleges dokumentumok rendeltetése pedig az, hogy bemutassa, hogy az átalakulás befejeztével hogyan alakult a társaságok vagyona, a jogutód számára nyitó leltárként és mérlegként szolgáljon, biztosítsa a számviteli zárást és a kapcsolódó adókötelezettségek alapidokumentumait. A Gt. előírja, hogy a vagyonmérleg-tervezetek fordulónapjától azoknak az elfogadásáig nem telhet el hosszabb idő, mint 3 hónap. A rendelkezés jelentősége abban rejlik, hogy a tagok elé olyan adatok kerüljenek, amelyek a tényleges helyzetet tükrözik.

Nagyon lényeges szabály, hogy a Gt. megengedi, a számviteli törvény szerinti beszámoló mérlegének felhasználását, mint az átalakuló gazdasági társaság vagyonmérleg-tervezete. Ennek feltétele, hogy a beszámoló nem lehet régebbi, mint 6 hónap. Igencsak megegyeszerűsíti a társaságok helyzetét a törvény adta e lehetőség. Egyfelől azért, mert az éves beszámolót jogi és gyakorlati szempontból ugyanúgy kell elkészíteni, mint egy átalakuláshoz szükséges közbenső mérleget. Másodsorban pedig sokkal költségtakarékosabb a társaságok számára. Amennyiben az éves beszámoló felhasználására kerül sor, lényeges eltérés, hogy az elfogadásig a fordulónaptól számítottan 6 hónap is eltelhet. Az éves beszámoló felhasználására vonatkozó rendelkezés csak a határidő tekintetében érinti az átalakulással kapcsolatos egyéb számviteli dokumentációk elkészítésének kötelezettségét. A nyitómérleg-tervezet, valamint a kilépő tagokkal történő elszámolást ebben az esetben is el kell készíteni.

A vagyonmérleget háromszlopos formában kell elkészíteni oly módon, hogy

- a. a jogelőd vagyonszerlege tartalmazza könyv szerinti értéket, az átértékelési különbözetet, illetve a kettő együtteseként a vagyonszerelés szerinti értéket,
- b. az átalakulással létrejövő jogutód vagyonszerlege tartalmazza a jogelőd vagyont (eszközeit, kötelezettségeit, a kettő különbözeteként a saját tőkét) az eltéréseket („különbözetek”), illetve a kettő együtteseként a jogutód vagyont (eszközeit, kötelezettségeit, a kettő különbözeteként a saját tőkét).

A társasági adóról és osztalékadóról szóló törvény rendelkezései körébe 2003-tól - felkészülve az Európai Unióhoz történő csatlakozásra - bevezetésre került a kedvezményezett átalakulás fogalma. A társasági adó törvény módosítása az egyesülési irányelvnek (a Tanács 90/434/EGK irányelve) megfelelően történt meg és megalkotta az annak megfelelő átalakulás esetén követendő adózási szabályokat. A társasági adó törvény szerint kedvezményezett átalakulás az olyan átalakulás (ideértve az egyesülést, a szétválást és a részleges átalakulást is), amelyben jogelődként és jogutódként is csak társaság vesz részt, ha

- a) a jogügylet révén a jogelőd tagjai, részvényesei legfeljebb a jogutód által az átalakulás keretében kibocsátott részvények, üzletrészek együttes névértéke (névérték hiányában a jegyzett tőke arányában meghatározott értéke) 10 százaléknak megfelelő pénzeszközt szereznek, valamint
- b) szétválás, részleges átalakulás esetén a jogelőd tagjai, részvényesei arányos részesedést szereznek a jogutódokban,
- c) az egyszemélyes társaság egyedüli tagjába, részvényesébe olvad be.

Az irányelvnek megfelelően a társasági adó törvény meghatározza a „Társaság” fogalmát (4. §. 32/a.). Így társaság a gazdasági társaság, az egyesülés, a közhasznú társaság, a szövetkezet továbbá az Európai Unió tagállamának adóra vonatkozó jogszabályai szerint ott belföldi illetőséggel bíró olyan társaság, amely

1. az Európai Unión kívüli állammal a jövedelem- és vagyoadók tárgyában kötött hatályos nemzetközi szerződés szerint nem bír belföldi illetőséggel az Európai Unión kívüli államban, valamint.
2. az egyesülési irányelvben vagy az anya- és leányvállalatok esetében alkalmazandó közös adózási rendszerről szóló tanácsi irányelvben felsorolt jogi formában működik, és az említett irányelvekben meghatározott adó alanya anélkül, hogy ezzel kapcsolatban választási lehetőség vagy mentesség illetné meg.

Az egyesülési irányelv a 2005. évi irányelv módosításával a társaságok körét kibővítette az európai részvénytársasággal és az európai szövetkezettel, így a kedvezményezett átalakulás szempontjából e szervezeti formában működők is társaságnak minősülnek.

A bemutatott egyesülési irányelv a kedvezményezett akvizíciós műveletek hat kategóriáját különböztette meg:

1. szervezeti átalakulás beolvadás útján,
2. szervezeti átalakulás összeolvadás útján,
3. szervezeti átalakulás a 100%-os leányvállalat beolvasztása útján,
4. szervezeti átalakulás szétválás útján,
5. vállalati fiókok átadása részvények megszerzése ellenében (fiókok apportálása, önálló szervezeti egység átadása),
6. részvénycsere.

A fentiek alapján az akvizíciókat két csoportra oszthatjuk. Az egyik csoport szervezeti átalakulást jelent (beolvadás, összeolvadás, 100%-os leányvállalat beolvadása, szétválás), amelynél a társaság gazdasági helyzete és jogi formája is

megváltozik, a másik csoportnál részesedésszerzés történik, itt csupán a vállalat feletti ellenőrzés módja változik meg (önálló szervezeti egység átadása, fiók átadása, valamint részvénycsere).

Az irányelv a gazdasági társaságot (részvénytársaság, korlátolt felelősségű társaság, betéti társaság, közkereseti társaság, közös vállalat), az egyesülést, a közhasznú társaságot és a szövetkezetet nevesíti a magyar törvények által megengedett átalakulások közül. A kedvezményezett átalakulás feltétele, hogy az átalakulás a gazdasági társaságokról szóló törvényben, illetve a különböző szövetkezeti törvényekben szabályozott átalakulások valamelyikének megfeleljen. Ezek:

- a. a szervezeti formaváltás (például korlátolt felelősségű társaság részvénytársasággá alakul át);
- b. az egyesülés, amely történhet beolvadással vagy összeolvadással;
- c. a szétválás, amely különválással vagy kiválással történhet;
- d. a részleges átalakulás, (ha a szövetkezet átalakulásának kezdeményezése esetén legkésőbb az előkészítő közgyűlésen, amely az átalakulás mellett döntött, legalább öt tag úgy nyilatkozik, hogy nem lép be a gazdasági társaságba, hanem a szövetkezetet tovább kívánja működtetni).

Amennyiben tehát, akár a jogelőd, akár a jogutód társaság nem tekinthető a fentiekben meghatározott társaságok egyikének, az átalakulás nem minősülhet kedvezményezett átalakulásnak. Példaként említve, ha egy egyéni cég alakul át gazdasági társasággá, vagy két alapítvány egyesül, semmiképpen sem beszélhetünk kedvezményezett átalakulásról.

Az irányelv, valamint a társasági adó törvény kimondja, hogy a kedvezményezett átalakulással végbenő szétválás esetén a tagok részesedési arányát meg kell tartani. Így nem alkalmazhatóak a kedvezményezett az átalakulás rendelkezései, abban az esetben, ha a szétválásnál valamely tag részesedése módosul, a jogelődben lévő részesedéséhez képest. Tehát, ha „A” társaságból két tag kiválásával „B” társaság

alakul és a tagok „A” társaságban lévő részesedésének aránya 75-25 százalék, a jogutódban viszont 50-50 százalék lesz, az átalakulás nem minősül kedvezményezettnek.

A társasági adókötelezettséget befolyásolja, hogy az átalakulás kedvezményezett átalakulásnak minősül-e vagy sem, továbbá, hogy az átalakulás szereplői kívánják-e élni társasági adóról szóló törvény adta lehetőséggel vagy nem.

A jogelőd társaságiadó-kötelezettsége a vagyoneértékelés miatt merül fel, tekintettel arra, hogy az átértékelési különbözet a jogutód társaság saját tőke értékét módosítja, ez pedig a jogutód adózott vagyona, azonban az átalakulási vagyommérleg alapján adókötelezettség megállapítására nem kerül sor. A jogelőd társaságban lévő részesedés megszűnése és a rá jutó saját tőke elszámolása pedig a tagnál nyereséget vagy veszteséget eredményez, ezáltal kihatva a tag adókötelezettségére.

A kedvezményezett átalakulással érintett adózók, valamint tagjaik számára a társasági adó törvény a következő kedvezményes adózási lehetőségeket tartalmazza. Az átalakulásban résztvevő társaság a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 137. §. (1)-(2) bekezdése alapján a kötelezettségeit és eszközeit átértékelheti.

Ez a szabály nem alkalmazható arra a társaságra, amely az átalakulásban beolvasztó, illetve arra, amelyből kiválnak. Az átértékelés csak egy lehetőség a társaságok számára, de nem kötelező. Az átértékelés iránya lehet felértékelés, vagy leértékelés.

Abban az esetben, ha az átalakuló társaság vagyonát átértékeli a jogszabályi előírásoknak megfelelően, akkor a jogelőd - kiválás és részleges átalakulás esetén a jogutód - társaság köteles a társasági adóról és az osztalékadóról szóló törvény 16. § (2) bekezdés d) pontja alapján az adózás előtti eredményét módosítani. Ez azt jelenti, hogy a jogelődnél - kiválás esetén a jogutódnál - az első adóévében, módosítja az adózás előtti eredményt a végleges vagyommérlegében kimutatott összevont

átértékelési különbözetnek a követelések leértékelésével és a céltartalék felértékelésével növelt, valamint a céltartalék leértékelésével csökkentett összege (továbbiakban együtt: átértékelési különbözet).

Ha az átalakulás a Tao. tv. 4. § 23/a. pontja alapján kedvezményezett átalakulásnak minősül, az előzőek alapján megállapított adózás előtti eredmény módosítására vonatkozó kötelezettségét a jogutód átvállalhatja, figyelemmel a Tao. tv. 16. § (9)-(11) bekezdésében foglaltakra.

Tehát, kedvezményezett átalakulás esetén a jogelőd - kiválás esetén a jogutód - nem köteles az átértékelési különbözettel az adózás előtti eredményét módosítani, az alábbi feltételek teljesülése esetén:

1. a jogutód társasági szerződése (alapító okirata) tartalmazza a társaság kötelezettségvállalását arra vonatkozóan, hogy az átvett eszközök, kötelezettségek, céltartalék, passzív időbeli elhatárolás alapján adózás előtti eredményét úgy állapítja meg, mintha az átalakulás nem történt volna meg⁹,
2. a jogelőd (kiválás esetén a jogutód) a választását az átalakulás adóévről szóló bevallásában bejelenti az adóhatóságnak,
3. A jogutód az átalakulást követően a jogelődtől átvett eszközöket és kötelezettségeket (ideértve a céltartalékot és a passzív időbeli elhatárolást is) figyelembe véve, adóalapját - az adózás előtti eredmény módosítása révén - úgy határozza meg, mintha az átalakulás nem történt volna meg.
4. A jogutód az átértékelt eszközöket és kötelezettségeket elkülönítve tartja nyilván¹⁰, és e nyilvántartásban feltünteti a jogelődnél az átalakulás napjára kimutatott bekerülési értéket, könyv szerinti értéket, számított nyilvántartási

---

⁹ A kötelezettségvállalást már a cégbejegyzés napján tartalmaznia kell a létesítő okiratnak. Formájára és tartalmára nézve nincsen előírás, így elég hivatkozni a jogszabályhelyre.

¹⁰ Az elkülönített nyilvántartás csak azokra az eszközökre vonatkozik, amelyeket a jogelőd átértékelt, és a kötelezettség arra irányul, hogy az átértékelés előtti értéknek megfelelő összeg kerül a jogutódnál elszámolásra.

értéket, valamint az eszköz, a kötelezettség alapján általa az átalakulást követően az adózás előtti eredmény módosításaként elszámolt összeget is.

Az előzőekben előadottak alapján, kedvezményezett átalakulás esetén az adózó választhat, hogy módosítani kívánja-e a jogelőd, kiválás és részleges átalakulás esetén a jogutód adózás előtti eredményét, vagy a meghatározott feltételek mellett úgy viszi tovább az eszközöket, kötelezettségeket, mintha az átalakulás nem történt volna meg.

A Tao. tv. 16. § (2) bekezdése további speciális adóalap módosító tételket is előír az átalakulásban résztvevő jogelőd, jogutód társaságoknak. Így például, az adózó átalakulásakor a jogelőd társaságok módosítják az adózás előtti eredményüket akkor, ha a társaságnál az immateriális javak és tárgyi eszközök könyv szerinti értéke különbözik a számított nyilvántartási értéktől. A két érték közötti eltérés csökkentő vagy növelő tétel, attól függően, hogy melyik nyilvántartási érték a nagyobb. Kedvezményezett átalakulás esetén a jogelődnek ezzel a korrekciós tétellel ugyanúgy számolnia kell. Abban az esetben, ha a jogelőd ennek megfelelően módosította az adózás előtti eredményét, úgy a kedvezményezett átalakulásakor a jogutód kötelezettségvállalása arra irányul, hogy a jogelőd könyv szerinti értékénél többet nem érvényesíthet az adóalapnál.

3.1.3. Illetékjog az átalakulásban

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvényt (továbbiakban: Itv.) módosító 2009. évi LXXVII. törvény és a 2009. évi CXVI. törvény által az gazdálkodó szervezetek átalakulásával megvalósuló vagyonszerzés szabályozása megváltozott. A törvény kimondja, hogy illetékköteles az ingatlanok, ingóknak, vagyoni értékű jogok

visszterher mellett történő megszerzése¹¹. 2009. december 31. napjáig az Itv. szinte a Gt. szerinti valamennyi átalakulás vonatkozásában illetékmentességet biztosított. 2010. január 1-től azonban változások következtek be a szabályozásban. Az átalakulások során tulajdonosváltás következik be, így e tranzakciók a visszterhes vagyónátruházási illeték hatálya alá esnek. Az illetékkötelezettség alól csak akkor mentesül a társaság, ha az ügylet megfelel a kedvezményezett átalakulás fentebb bemutatott kritériumainak. Természetesen, ha a visszterhes vagyónátruházási illeték hatálya eső vagyontárgy a jogelőd társaság tulajdonában marad, nem keletkezik illetékfizetési kötelezettség sem.

3.2. A kedvezményezett eszközátruházás

Korábban a társasági adóról szóló törvényben nem volt ismert ez a fogalom. Az egyesülési irányelv alapján - a jogharmonizáció részeként – viszont szükségessé vált az eszközátruházás szabályainak bevezetése.

2003. január 1-től a szabályozás kizárólag a belföldi társaságokra vonatkozott. Az uniós csatlakozással pedig már kiterjedt az olyan műveletekre is, amelyben uniós tagállamok társaságai is részt vettek.

A törvény a következőképpen határozza meg a kedvezményezett eszközátruházás fogalmát: „a kedvezményezett eszközátruházás az a jogügylet, amelynek alapján egy társaság (az átruházó társaság) - megszűnése nélkül - legalább egy önálló szervezeti egységét átruházza egy másik társaságra (az átvevő társaságra) annak jegyzett tőkéjét megtestesítő részesedés ellenében; önálló szervezeti egység: egy társaság olyan részlegének összes eszköze és kötelezettsége (ideértve a passzív időbeli

---

¹¹ Itv. 26. § (1) bekezdése

elhatárolást is), amely részleg szervezeti szempontból független, a hozzá tartozó vagyonnal működni képes egységet képez”.

Nagyon fontos kérdés az önálló szervezeti egység meghatározása. Önálló szervezeti egység átruházása akkor valósul meg, ha egy társaság olyan részlegét ruházza át, amely részleg szervezeti szempontból független és a hozzá tartozó vagyonnal működni képes egységet képez, továbbá az önálló szervezeti egységhez tartozó valamennyi eszközt és kötelezettséget (ideértve a passzív időbeli elhatárolást is) át kell ruházni. Az egyedi tárgyi eszközök nem tartoznak az önálló szervezeti egység fogalma alá. Pénzeszköz átadására viszont nem kerülhet sor. Az adóhatóság kedvezményezett eszközátruházásnak fogadja el azt az esetet is, amikor egy önálló szervezeti egységgel rendelkező társaság, a megszűnése nélkül, átruházza minden eszközét és kötelezettségét¹². Így megállapítható, hogy nem szükséges az, hogy a társaság több szervezeti egységgel rendelkezzen.

A jogügylet számviteli szempontból kétféle gazdasági esemény lehet:

1. Az egyik, melynek során a kötelezettség ellenértékének fejében az eszközök eladására kerül sor a számviteli törvény cégvásárlásra vonatkozó rendelkezései alapján. Az üzleti vagy cégérték, a fizetett ellenérték és az egyes eszközök piaci értékének az átvállalt kötelezettségek értékével csökkentett értéke közötti különbözet, amennyiben a fizetett ellenérték a magasabb. E jogügylet hatása az átruházó társaság és megszerző társaság adózás előtti eredményében is megjelenik (az átvevőnél megjelenhet) nyereség vagy veszteség formájában.

---

¹² PM Jövedelemadók főosztálya 1228241444/2007.; APEH Ügyfélkapcsolati és Tájékoztatási főosztály 1559361374/2007.

2. A másik eset a nem pénzbeli hozzájárulással (apporttal) történő tőkeemelés. Ebben az esetben a részesedés értéke az átvállalt kötelezettséggel csökkentett érték lesz. Itt üzleti vagy cégértéket, mint ahogy az előző esetben láttuk, nem mutatható ki. Viszont kihat az átruházó társaság rendkívüli eredményére, hiszen az átadott eszközök létesítő okiratban elismert értékeként elszámolt rendkívüli bevétel, illetve a kivezetett eszközök könyv szerinti értékeként elszámolt rendkívüli ráfordítás befolyással van az átruházó adózás előtti eredményére, a kötelezettségnek az, átvevő társaság által ellenérték ellenében történő átvállalása pedig nem érinti az eredményt.¹³

A társasági adó törvény a kedvezményezett eszközátruházás esetén az átruházó számára választási lehetőséget kínál, hogy a bevételként elszámolt ellenértéknek és az átadott eszközök könyv szerinti értékének különbözete után az adóalap részeként adózzon, vagy az átruházás révén elért nyereséggel csökkentse, a veszteséggel növelje az adóalapját.

A törvény a választási lehetőséggel kapcsolatban az alábbi feltételeket támasztja az átruházóval szemben:

1. Írásbeli megállapodás az átvevő társasággal,
2. A megállapodásnak tételesen tartalmaznia kell az átvett eszközöket, kötelezettségeket és azoknak az átadás napjára az átruházó társaságnál kimutatott bekerülési értékét, könyv szerinti értékét és számított nyilvántartási értékét; az átvállalt kötelezettségnek része a passzív időbeli elhatárolás is,
3. Az átvevő vállalja, hogy az átvett eszközök, kötelezettségek alapján adóalapját úgy határozza meg, mintha az átvétel nem történt volna meg (ezt adóalap módosításokkal biztosítja),

---

¹³ Pölöskei Pálné: Társaságiadó-kötelezettség, átalakulással, eszközátruházással, részesedéscserével összefüggésben, Adó szaklap 2006./6. szám

4. az átvevő az átvett eszközöket, kötelezettségeket elkülönítve tartja nyilván feltüntetve azok könyv szerinti, számított nyilvántartási értékét és az adóalap korrekciókat, amelyeket alkalmaz,
5. az átruházó társaság e választását a kedvezményezett eszközátruházás adóévről szóló bevallásában bejelenti az adóhatóságnak. A bejelentési kötelezettségnek az első adóbevallásában a jogutód, illetve az átvevő tesz eleget, ha a jogelőd külföldi vállalkozónak nem minősülő külföldi személy.

Mivel a kötelezettség átvállalás az ellenérték része, az átruházó nem számol el ezen a jogcímen bevételt, az átvevő pedig nem számolja el ráfordításként az átvállalt kötelezettség teljesítését. Így a kötelezettségátvállalás az átruházó társaság saját forrását növeli, az átvevőnél pedig forrása lesz az átvett eszközök egy részének.

3.2.1. Illeték az eszközátruházásban

Új illetékmentességi szabály került az illetéktörvény 26.§. (1) bekezdésének "q" pontjába a kedvezményezett eszközátruházásra vonatkozóan, bizonyos feltételek betartása mellett.

Mentes a visszterhes vagyónátruházási illeték alól a kedvezményezett eszközátruházás keretében történő átruházás, az alábbi feltételek teljesülése esetén:

1. az átruházó az átruházás évében és az azt megelőző két naptári évben nem vett igénybe kedvezményes illetékmértéket és felfüggesztett illetéktartozással nem rendelkezik, továbbá
2. az átruházott eszközök értékében az ingatlanok értékének aránya nem haladja meg a 75%-ot, valamint
3. az átvevő társaság vállalja, hogy az átruházás évét követő 2. naptári év végéig nem vesz igénybe kedvezményes illetékmértéket, és

4. az üzletágot átvevő társaság vállalja azt is, hogy az átvett eszközöket az illetékkiszabásra történő bemutatást követő egy éven belül nem idegeníti el.

3.3. A kedvezményezett részesedéscsere

Kedvezményezett részesedéscsere az a jogügylet, amelynek alapján egy társaság (a megszerző társaság) részesedést szerez egy másik társaság (a megszerzett társaság) jegyzett tőkéjében annak ellenében, hogy a jegyzett tőkéjét képviselő értékpapír(oka)t, üzletrész(eke)t bocsát ki, és az(oka)t, valamint - szükség esetén - legfeljebb az átadott összes értékpapír, üzletrész együttes névértékének (névérték hiányában arányos könyv szerinti értékének) a 10 százalékát meg nem haladó pénzeszközt ad a megszerzett társaság tagjának (tagjainak), részvényesének (részvényeseinek), feltéve, hogy a megszerző társaság a jogügylet révén megszerzi a szavazati jogok többségét vagy, ha a jogügylet előtt a szavazati jogok többségével már rendelkezett, azt tovább növeli. (Tao tv. 4.§. 23/c.)

Lényeges kiemelni, az utóbbi feltételnek csak a kedvezményezett részesedéscsere időpontjában kell teljesülnie, így, ha később új tagok lépnek be a megszerzett társaságba és ezáltal a megszerző társaság már nem rendelkezik a szavazati jogok többségével, az a kedvezményezett részesedéscserét nem érinti. A részesedéscsere alkalmával saját részvény, valamint saját üzletrész nem adható cserébe.

Társaságnak ebben az esetben is ugyanazon személyek minősülnek, mint kedvezményezett átalakulás esetén. A készpénzfizetést e jogügylet esetében jogszabály nem korlátozza, de természetesen csak akkor lehet a jogügyletet kedvezményezett részesedéscserének tekinteni, ha a készpénz nem több az átadott

értékpapír, üzletrész azok együttes névértékének (névérték hiányában könyv szerinti értékének) 10 százalékánál.

A részesedéscsere alkalmával tulajdonképpen törzstőke-emelés történik, így számviteli elszámolása nem pénzbeli hozzájárulással történő tőkeemelés. A tag a létesítő okiratban meghatározott (apport) értéket számolja el rendkívüli bevételként és a rendkívüli ráfordításokkal szemben kivezeti az átadott részesedések könyv szerinti értékét. A tag rendkívüli eredményt (nyereséget vagy veszteséget) számol el. Ez az eredmény normál esetben a számviteli elszámolásnak megfelelően, módosítás nélkül, része a társaságiadó-alapnak. A kedvezményezett részesedéscseréhez a társasági adótörvény azonban eltérő szabályokat alkalmaz, amellyel az átruházó - döntése szerint - jogosult élni.

Kedvezményezett részesedéscsere esetén a tag a kapott értékpapír, üzletrész értékének a cserébe adott részesedés könyv szerinti értékét meghaladó részével csökkentheti az adóalapját, illetve növeli a cserébe kapott részesedés értékét meghaladó könyv szerinti értékkel. (Az adóalap-csökkentés választása esetén azonban növelnie kell az adóalapot a cserébe kapott részesedés értékének csökkenésekor, a részesedés kivezetésekor a kedvezményezett átalakulás keretében szerzett részesedéshez hasonlóan). Ez szintén csak lehetőség a tag számára.

Az irányelv alapvetően a társaságokat érinti. Azonban, ha a részesedéscsere alkalmával a részvényes magánszemély, a személyi jövedelemadózási kérdése merül fel, ugyanis a magánszemély válik a halasztott adófizetés jogosultjává. Ebben az esetben a részesedéscsere nyomán árfolyamnyereség keletkezik. Az árfolyamnyereségből származó jövedelem a bevételnek – a cserébe kapott részesedés szokásos piaci értékének – az a része, amely meghaladja az átadott részvény, üzletrész megszerzésére fordított összeg és az említett értékpapír megszerzéséhez

kapcsolódó egyéb járulékos költségek együttes összegét. Az árfolyamnyereségből származó jövedelem után fizetendő adó mértéke 25 %. Ezzel szemben az irányelv alapján az így keletkező jövedelem az átruházáskor nem adóztatható.¹⁴

A kedvezményezett részesedéscsere során a magánszemély bevétele kétféleképpen adózik:

1. A megszerzett bevételből az árfolyamnyereség szabályai szerint adózik az a rész, amely nem haladja meg a megszerzett pénzösszeget. Az átadott részvényeken kívül megfizetett készpénzösszeg mindig árfolyamnyereségből származó jövedelemnek minősül, és adó terheli.
2. Az a rész, amely meghaladja a pénz formájában megszerzett bevétel összegét, a magánszemély választása alapján vagy az árfolyamnyereségre vonatkozó szabályok szerint adózik, vagy bevételnek nem minősülő tételként kell figyelembe venni. E választás révén a magánszemélynek lehetősége nyílik adófizetési kötelezettségének elhalasztására.

A kedvezményezett részesedéscsere főbb korlátai így a következők:

- a. Az adó kijátszásának és elkerülésének esete,
- b. Elkülönült nyilvántartás vezetésére köteles a részesedéscserét végrehajtó,
- c. A direktíva alkalmazása során az adófizetés csupán „halasztódik”, nem megszűnik.

Továbbá itt is kiemelendő, hogy az Itv. 26. §. h.) pontja kimondja: „mentes a visszterhes vagyonátruházási illeték alól a társasági adóról és az osztalékadóról szóló törvény szerinti kedvezményezett részesedéscsere keretében történő vagyonszerzés”.

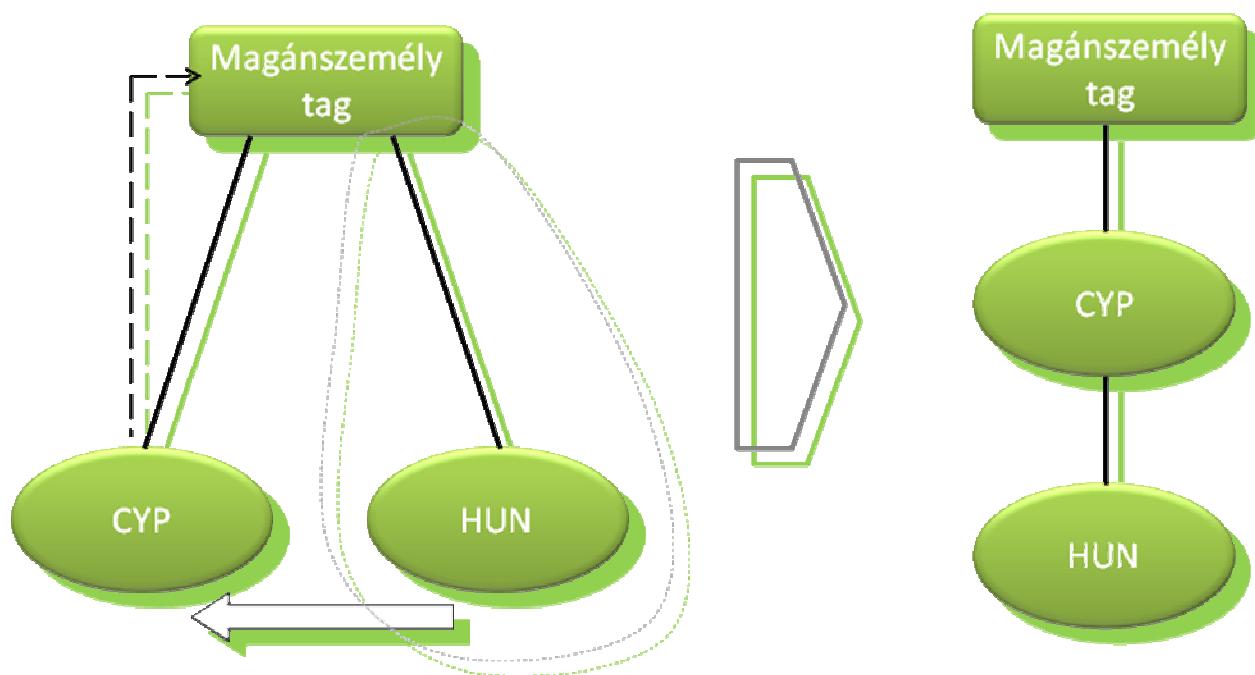
A következőkben egy ciprusi-magyar kedvezményezett részesedéscserén keresztül kívánom bemutatni a fent leírtakat.

---

¹⁴ A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. tv. 77/A. §.

Tegyük fel, hogy van egy magyar kft. (HUN) és egy ciprusi társaság (IBC = International Business Company). Mindkettőnek ugyanazok a magyar magánszemélyek a tulajdonosai. Ahhoz, hogy a magyar Kft jövőbeni értékesítése során a Kft tagjainak ne keletkezzen személyi jövedelemadó fizetési kötelezettsége, hanem azt halasztottan - ismételt befektetések után való nyereség-kivonást követően - kelljen csak megfizetni kedvezményezett részesedéscserét bonyolít le. Ennek során a ciprusi társaság (CYP) 100%-os tulajdont szerez a magyar Korlátolt Felelősségű Társaságban. A ciprusi társaság az üzletrészt - saját tőke-emelése révén keletkezett - részvényekkel fizet. A részesedéscsere által a magyar magánszemélyek már nem közvetlenül, hanem csak közvetett tulajdonosai lesznek a magyar kft-nek. Hogyha pedig ezt a magyar társaságot értékesíteni kívánják, akkor ezt a ciprusi társaság nevében teszik meg, vagyis az árfolyamnyereség a ciprusi társaságnál realizálódik.

1. ábra. A kedvezményezett részesedéscsere illusztrációja

4. ZÁRSZÓ

Tanulmányomban igyekeztem minél részletesebben bemutatni az adók harmonizálását, illetve annak folyamatát, amely kétségtelenül az egyik legproblematikusabb és legnehezkesebben haladó kérdéskör az Európai Unióban, és amelyben napjainkban is megfigyelhető módon, kifejezetten a nemzeti érdekek érvényesülnek.

Az Európai Unió közös piacának létrehozása érdekében, a Római Szerződés alapján megalkotott irányelv (direktíva) kötelező érvényű a tagállamokra nézve. A magyar jogalkotó átültette ugyan a magyar joganyagba (Szja. és Tao. törvények), de az irányelv rendelkezései akkor is kötelező érvényűek lennének, ha az implementáció nem lenne 100 %-os.

A direktíva alkalmazásának fő korlátja ugyebár az adó kijátszása és az adó elkerülése. De mit is mond erről a hazai szabályozás? A 2/1998-as közigazgatási jogegységi határozat úgy rendelkezik: „nem ütközik jogszabályi előírásba, ha az adózó olyan szerződést köt, amelynek eredményeképpen adójogilag kedvező helyzetbe kerül feltéve, ha ezt az adót megállapító jogszabályok lehetővé teszik”.

A jogszabályok pedig lehetővé teszik. Ennek ellenére megfigyelhető, és tapasztalataim azt mutatják, hogy az emberek számára a bemutatott „kedvezményezett” jogügyletek még mindig misztikusnak és riasztónak tűnnek, így az ismeretlentől való félelem sok esetben akadály a tranzakciók létrejöttének. Várhatóan azért, a folyamatosan növekedő adóterhek a jövőben jobban felkeltik a vállalkozók e témával kapcsolatos érdeklődését.

5. IRODALOMJEGYZÉK

Alkalmazott jogszabályok:

1. A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt);
2. A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény;
3. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv);
4. Tanács 2005/19/EK irányelve (2005. február 17.) a különböző tagállamok társaságainak egyesülésére, szétválására, eszközátruházására és részesedéscseréjére alkalmazandó adóztatás közös rend-szeréről szóló 90/434/EGK irányelv módosításáról;
5. Tanács a 2003/123/EK irányelve (2003. december 22.) a különböző tagállamok anya- és leányvállalatai esetében alkalmazandó adóztatás közös rendszeréről szóló 90/435/EGK irányelv módosításáról;
6. A társasági adókedvezményekhez kapcsolódó bejelentendő adatokról szóló 34/2002. (XI.26.) PM rendelet
7. A társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény;
8. A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény.

Nyomtatott források:

1. Átalakulás 2. – Társasági adó, Társasági adó-kötelezettségek az átalakulás során, az egyes adónemek közül, Önadózó – Adózók lapja, 2008/10. szám;
2. Dr. Görög Katalin: Az Európai Közösség Adójoga, Magyar Jog, XLVIII. évfolyam, 2001./12. szám;
3. Galántainé Máté Zsuzsanna: Az adójog-harmonizáció fő jellemzői az Európai Unióban, Külgazdaság, XLVII. évfolyam, 2003./6. szám;

4. Losonczi Miklós: Európai uniós kihívások és magyar válaszok, Az EU-csatlakozás várható hatásai Magyarország nemzetközi versenyképességére, Budapest, Osiris Kiadó, 2004;
5. Nagyné dr. Farkas Anikó: Az átalakulás illetékjogi megítélése 2010-től, Adó szaklap 2010/3. szám;
6. Óry Tamás (szerk.): Az Európai Unió adójoga, Budapest, Osiris Kiadó, 2003;
7. Pölöskei Pálné: Társaságiadó-kötelezettség, átalakulással, eszközátruházással, részesedéscserével összefüggésben, Adó szaklap 2006./6. szám;
8. Szabó Tímea - Molnár Gáspár Endre: Közvetlen adóztatás az Európai Unióban, Európai Füzetek 26., Budapest, A Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati Stratégiai Elemző Központ és a Külügyminisztérium közös kiadványa, 2003;

Internetes források:

1. <http://eur-lex.europa.eu>
2. www.apeh.hu